

Sámediggi
Sámedigge
Sámediggie
Saemiedigkie

NV Nordisk Vindkraft AB

Samråd om vindkraftpark vid Storåsen, Ånge kommun

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament. Sametingets syfte är att förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur. Sametinget har fått möjlighet att yttra sig över samrådsremissen och lämnar följande generella riktlinjer.

Vid framtagande av miljökonsekvensbeskrivning menar Sametinget att för renskötselns del ska ni använda er av Akwé: Kon riktlinjerna som behandlas nedan i dokumentet. Vi anser också att de kumulativa konsekvenserna avseende av andra intrång som påverkar renskötseln ska analyseras i konsekvensbeskrivningen. Det gäller elledningar i anslutning till vindkraftparkerna, de täktverksamheter som behövs för verksamheten, de vägar som ska dras etc. Vi efterfrågar också en analys hur miljömålen Storslagen fjällmiljö, Levande skogar, Myllrande våtmarker påverkas av exploateringen i förhållande till nollalternativet för vindkraftparkerna. I nollalternativet ligger att den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster fortsatt upprätthåller livskvalitet för de människor som använder markerna. Vi vill också påpeka att renskötseln är ett bärande ben för att upprätthålla den samiska kulturen.

Riksintresse

Enligt 3 kap. 5 §, första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för bl.a. renskötseln skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Enligt andra stycket ska områden av riksintresse för renskötseln skyddas mot sådana åtgärder. Områdena karaktäriseras ofta som flyttvägar, svåra passager, kalvningsområden och rastbeten. Kärnan i att områden av riksintresse för renskötseln utses, är att samerna har status som urfolk och därigenom rätt att utöva sin kultur och en grad av självbestämmande över sin kultur. Staten ska därmed tillförsäkra att renskötseln ska kunna fortsätta existera och då är markerna av den största betydelse. Det är inte bara områden som ska skyddas utan det ska finnas funktionella samband som flyttleder och sammanhängande områden så att den fria strövningen inte hindras.

Funktionella samband

För att renskötseln ska kunna bedrivas behövs olika årstidsbeten. Renen vandrar efter födan och olika betesområden används under olika årstider och förutsättningar. För att möjliggöra användandet krävs strategiska platser som flyttleder, uppsamlingsområden och rastbeten. Tillsammans skapar de strategiska platserna ett funktionellt samband. De funktionella

Cujuhus/adress

Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA
Besök: Adolf Hedinsvägen 58
e-post: kansli@sametinget.se
Org.nr.: 202100-4573

Telefodna/telefon

0980 - 780 30 (växel)

Fákxa/telex

0980 - 780 31

www.sametinget.se

sambanden skapar förutsättningar att bedriva renskötsel i en sammanhållen årscykel. Ett krav för skydd av funktionella samband kan vara att renskötseln inom ett område inte ska tillåtas bli störd av exploateringar i sådan omfattning att den sammanlagda effekten av exploateringarna leder till att den sammanhållna årscykeln hotas.

Kort om samernas rättsliga skydd

Samernas rätt till renskötsel fastslås uttryckligen i regeringsformen 2 kap 17 § om näringsfrihet. Bestämmelsen anger att samernas rätt att bedriva renskötsel framgår av lag. Lagbestämmelsen är ett grundlagsskydd och synliggör existensen av samernas renskötselrätt. Bestämmelsen förstärks genom Europakonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och Europadomstolens praxis. Renskötsel är en erkänd del av samernas kultur och traditionella levnadssätt i Sverige. Grunden för detta synsätt framgår av regeringsformen 1 kap 2 §. Bestämmelsen innefattar bland mycket annat stöd till samerna i egenskap av ursprungsfolk samt till Sveriges nationella minoriteter varav samerna utgör en. Samernas rätt att bedriva renskötsel omfattas även av egendomsskyddet i regeringsformen 2 kap. 15 § och renen utgör också privat egendom.

Allmänt om renskötselrätten

Renskötselrätten är enligt 1 § rennäringslagen den rätt som personer av samisk härkomst har att använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Denna bruksrätt räknas liksom andra bruksrätter – t.ex. vanlig nyttjanderätt och servitut – till kategorin särskild rätt till fastighet. Renskötselrätten är en civil rättighet som vissa bestämda personer har och som gäller på ett visst markområde och den gäller för obegränsad tid. En enskild markägare kan inte avsluta förhållandet att renskötselrätt gäller på hans eller hennes mark genom uppsägning. Att renskötselrätten ska skyddas innebär att hänsyn ska tas till vilka ingrepp som kan accepteras för att renskötselrätten inte ska kränkas.

Samråd och inflytande

Ianspråktagande av mark måste genomföras så att den samiska kulturen och de samiska näringarna har möjlighet att utvecklas i Sápmi. Alla åtgärder som berör renskötseln och andra samiska näringar ska föregås av tidig dialog. Samernas rätt till inflytande och möjlighet att påverka besluten när mark inom det samiska traditionella området berörs är lagstadgat. De berörda samebyarna är sakägare och det är viktigt för bolaget att veta hur renbetesmarkerna används. Sametinget anser att följande ska uppfyllas i samrådsprocessen mellan exploatör och samebyar:

- Samrådsförfarandet har varit omfattande och har resulterat i ett positivt stöd för åtgärden hos en majoritet av de rådfrågade.
- Samer ska få så mycket information om åtgärden att de kan fatta ett informerat beslut om projektet och om de så önskar lämna sitt "fritt och informerat samtycke".
- Samer ska ges möjlighet till ett effektivt deltagande och ett faktiskt inflytande. För att nå ett effektivt deltagande avses; tidsaspekten, ekonomiska resurser och att inga andra faktorer redan låst förutsättningarna.
- Den samiska kulturen och de samiska rättigheterna/folkrättsliga principer ska respekteras.
- De traditionella näringarna får inte bli tillintetgjorda.

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: kansli@sametinget.se		
Org.nr.: 202100-4573		www.sametinget.se

Konsekvensbeskrivning

En grundprincip är att traditionell kunskap ska värderas lika som annan kunskap. Det är viktigt att i miljökonsekvensbeskrivningen beskriva och bedöma den kumulativa påverkan för berörda samebyar. Sametinget menar att det ska göras en samlad bedömning av vilka konsekvenser som kan uppstå för renskötseln inom hela samebyn samt påverkan på samebyarnas funktionella samband ska vägas in. Alla marker är viktiga och blir viktigare i takt med att exploateringarna ökar och klimatet mer ostabilt. Vinterbetesland betraktas som flaskhalsar för renskötseln. Sametinget anser att Akwé: Kons riktlinjer ska tillämpas för att förebygga och mildra negativ påverkan på den samiska kulturen samt för att bidra till att uppnå respekt för traditionell kunskap och sedvanebbruk som är fastställda i artikel 8j och 10c i Konventionen om biologisk mångfald. Riktlinjer är avsedda att ge vägledning för parter och regeringar i införlivandet av kulturella, miljömässiga och sociala hänsynstagande av urfolk i nya och befintliga processer för konsekvensbeskrivningar. Den samiska kulturen är beroende av de traditionella markerna.

Sveriges mål

Den samiska kulturen och renskötseln bidrar till att Sverige lever upp till nationella och internationella mål och åtaganden. Det samiska samhället har ett helhetsperspektiv och de samiska kunskaperna är värdefulla för hur miljöbalken ska tillämpas för Sveriges hållbara utveckling samt säkra "Generationsmålet". Den årliga uppföljningen av Sveriges miljö kvalitetsmål och etappmål visar att 14 av 16 miljö kvalitetsmål inte kommer att nås. Den samiska kulturen och renskötseln är avgörande för att nå "Storslagen fjällmiljö" och bidrar till att nå "Levande skogar", "Myllrande våtmarker" och "Ett rikt växt- och djurliv". Samernas kunskaper och erfarenheter ska vägas in vid beslut om tillstånd för verksamheter och större vikt vid hur verksamheter påverkar miljö kvalitetsmålen så att inte verksamheter försvårar Sveriges mål. Miljömålssystem är styrande i Sveriges internationella arbete.

Den biologiska mångfalden är en förutsättning för allt liv på jorden och utgör basen för de ekosystemtjänster som är nödvändiga för mänsklighetens existens och välbefinnande. Naturen har ett skyddsvärde och människans rätt att förändra och bruka naturresurserna är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Samerna är Europas enda erkända urfolk. Det samiska kulturarvet är det samiska folkets kultur och historia i en geografisk kontext. Kulturarvet består inte bara av fysiska lämningar. Minst lika viktigt är det så kallade immateriella kulturarvet, allt det som inte lämnar några synliga spår efter sig. Ur ett samiskt perspektiv är alla frågor miljöfrågor och natur går inte att skilja från kultur. Grön infrastruktur är en väg till hållbar utveckling som ger positiva effekter ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Sammanhållen grön infrastruktur är förutsättningen för att renskötsel, natur och samisk kultur ska tillåtas fortleva. Grön infrastruktur har i alla år bundit samman människans och djurens färdvägar och är nödvändiga för en fungerande renskötsel. Renskötseln ger ett viktigt bidrag till svenskt miljö- och naturvårdsarbete bland annat genom att vara en indikator för det sammanhållna landskapets tillstånd. De samiska traditionella kunskaperna *árbediehtu* och det samiska landskapsperspektivet berikar samhällsdebatten för både oss samer och samhället i stort i många frågor, till exempelvis långsiktigt ekologisk hållbarhet och biologisk mångfald. Traditionell kunskap ska inte betraktas som en motsättning till vetenskaplig modern kunskap, utan det är två kunskapstraditioner som existerar sida vid sida och kompletterar varandra. Sametingets

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fáksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: kansli@sametinget.se		
Org.nr.: 202100-4573		www.sametinget.se

grundsten i arbetet är livsmiljöprogrammet *Eallinbiras* och handlar om hur vi bör förvalta den biologiska mångfalden på ett försiktigt, långsiktigt och hållbart sätt.

I detta ärende har Sametingets näringslivschef beslutat. Föredragande har varit samhällsplaneraren.

Lars-Ove Sjajn
Näringslivschef

Laila Öberg Ben Ammar
Samhällsplanerare

Cujuhus/adress

Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA
Besök: Adolf Hedinsvägen 58
e-post: kansli@sametinget.se
Org.nr.: 202100-4573

Telefovdna/telefon

0980 - 780 30 (växel)

Fákxa/telefax

0980 - 780 31

www.sametinget.se